

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/okupacja-niemiecka/101919,Najwazniejszy-skok-w-zyciu-Ucieczka-Stanislaw-Marusarza-z-wiezienia.html>

Budynek więzienia prz ul. Montelupich w Krakowie

ARTYKUŁ

Najważniejszy skok w życiu. Ucieczka Stanisława Marusarza z więzienia

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: EWA WÓJCICKA 03.07.2023

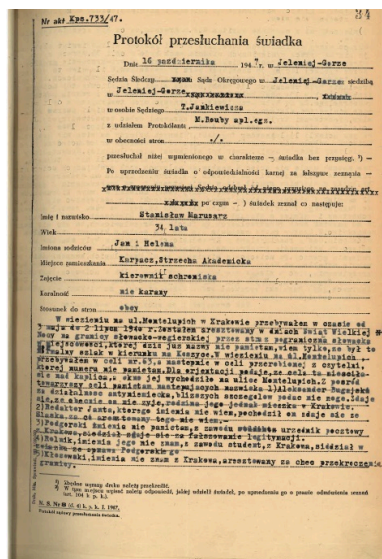
2 lipca 1940 r. Stanisław Marusarz uciekł z więzienia Policji Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa Dystryktu Krakowskiego przy ul. Montelupich w Krakowie. By poznać przyczyny osadzenia polskiego skoczka w tym więzieniu,

należy cofnąć się do 1939 roku.

Tuż przed wybuchem wojny Stanisław Marusarz był kierownikiem schroniska na Hali Pyszej. Po ataku III Rzeszy na Polskę próbował dostać się do swojej macierzystej jednostki wojskowej w Nowym Targu. Niestety nie dotarł na miejsce, ponieważ miasto był już zajęte przez okupanta. Przez jakiś czas ukrywał się w górach.

Niefortunna wpadka

Wkrótce Stanisław Marusarz zaangażował się w działalność konspiracyjną w ZWZ (14 lutego 1942 r. AK), od października 1939 r. pełnił funkcję kuriera między Zakopanem a Budapesztem. Jego zadaniem było przeprowadzanie ludzi na Węgry oraz przenoszenie materiałów konspiracyjnych i pieniędzy. Wiosną 1940 r. został zatrzymany przez słowacką Straż Graniczną i zabrany na posterunek do Szczyrbskiego Plesa, skąd zdołał uciec przez okno. Szczęśliwie dotarł do Žaka Hlavaja, mieszkającego w miejscowości Wychodna. Tam odpoczął i wyruszył w dalszą drogę do Zakopanego.

Zeznanie Stanisława Marusarza
złożone 16 X 1947 r. przed sędzią
śledczym Sądu Okręgowego w
Jeleniej Górze. Dokument
pochodzi z akt wytworzonych
przez Okręgową Komisję Badania

Zdawał sobie jednak sprawę, że znajduje się w dużym niebezpieczeństwie. Razem z żoną postanowili uciec na Węgry. Niestety, pod koniec marca 1940 r., zostali złapani na granicy słowacko-węgierskiej w okolicach miejscowości Kysak.

Marusarza przewieziono do Proszowa, stamtąd został przetransportowany do Muszyny, następnie do Nowego Sącza i Zakopanego, gdzie osadzono go w willi „Palace” przy *Tatrastrasse* (w okresie okupacji Niemcy zmienili nazwę z ul. Chałubińskiego na ul. Tatrzańską), w której mieściła się placówka Gestapo. Tu w czasie przesłuchania był torturowany. Ostatecznie skoczek został, na początku maja 1940 r., przewieziony do krakowskiego więzienia przy ul. Montelupich.

Okupant bezskutecznie próbował przekupić Marusarza obietnicą wolności w zamian za podjęcie współpracy. Oferowano mu nawet stanowisko trenera niemieckich skoczków, jednak się nie ugiął. W konsekwencji wyrokiem sądu specjalnego został skazany na karę śmierci.

Ucieczka

Mimo tragicznego położenia Marusarz ciągle myślał o ucieczce. W tym celu, wraz ze współwięźniami, za pomocą nóg od stołu, zdołali rozchylić pręty więziennej kraty. Wczesnym rankiem, 2 lipca 1940 r., wyskoczyli z okna celi usytuowanej na wysokości pierwszego piętra. Marusarz najpierw pokonał wewnętrzne ogrodzenie więzienia, następnie skoczył na część zewnętrzną muru, oddaloną od poprzedniej o 3 metry, i dalej wprost na ulicę. Później uciekł w stronę Kleparza.

Po kilku dniach niebezpiecznej wędrówki dotarł do rodzinnego domu. Nie zabawił tam długo, gdyż wiedział, że będzie poszukiwany. Ponownie uciekł na Węgry, gdzie ukrywał się do końca wojny pod nazwiskiem Stanisław Przystalski. Tu, dzięki pomocy Gyula Belloni, biegacza narciarskiego, trenował węgierskich skoczków. Do Polski powrócił w czerwcu 1945 r.

W zasobie Archiwalnym IPN w Warszawie znajduje się zeznanie Stanisława Marusarza z 1947 r., w którym opisał swoją ucieczkę z więzienia Montelupich.

Zdjęcie paszportowe Stanisława
Marusarza, ok. 1969 r. (fot. z
zasobu IPN)

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ